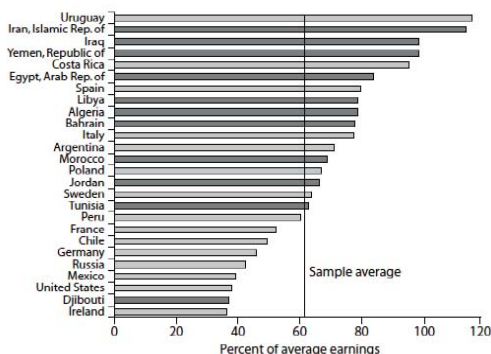

اقتصاد کلان صندوق‌ها

مربوط به صندوق‌های بازنشتگی است و نسبت مستمري به حقوق سال‌های اشتغال، که تحت عنوان نرخ جایگزینی معرفی می‌شود، از شاخص‌های کلیدی این حوزه است. بالا بودن این شاخص در عین مطلوب بودن برای بازنشتگان، سبب کاهش توان مالی صندوق می‌شود. طبق بررسی بانک جهانی این نرخ در ایران تا حدود ۱۱۶ درصد هم رسیده است که با مقایسه وضعیت این شاخص، می‌توان دریافت این نسبت در ایران بسیار بالاست.

راهکارها

از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر منابع و مصارف صندوق بازنشتگی شوک‌های سیاستی است. به‌عنوان مثال بازنشتگی پیش از موعد که در سال ۱۳۸۹ به تصویب رسید، هزینه‌های سنگینی را بر صندوق وارد کرده است. بنابراین به‌نظر می‌رسد، مصون نگه داشتن صندوق از شوک‌های سیاستی اولین گام در راه اصلاح ساختار صندوق است. همچنین میانگین سن بازنشتگی در حال حاضر در ایران ۵۲ سال است و با توجه به اینکه امید به زندگی در ایران از ۶۱ سال در سال ۱۳۶۸ به ۷۵ سال در سال ۱۳۹۴ رسیده است، به‌نظر می‌آید قوانین بازنشتگی باید به همین نسبت تغییر کند.

همچنین رشد اقتصادی ایران بیشتر از محل خام‌فروشی است و چنین رشدی توان اشتغال‌زایی بالایی ندارد، بنابراین نیازمند انجام اقداماتی بلندمدت در راستای اصلاح ساختار اقتصاد ایران هستیم. همچنین لازم است سرمایه‌گذاری در ایران به‌جای صنایع سرمایه‌بر به سمت صنایع کاربر حرکت کند تا رشد اشتغال افزایش یابد.

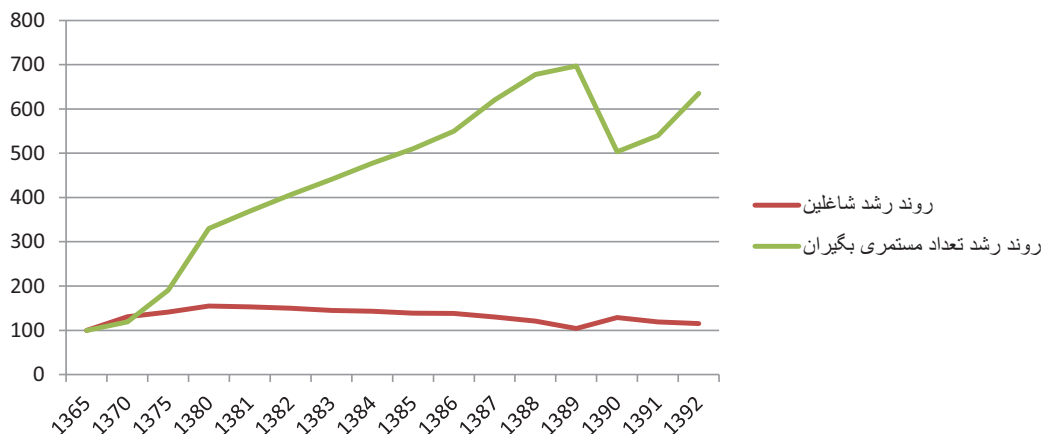
رسیده بود. این نرخ حداکثری درحالی است که نرخ رشد اقتصادی در این سال برابر ۶،۵ درصد (بیشترین نرخ رشد اقتصادی از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۸۷) بوده است.

با عنایت به وضعیت طرفین عرضه و تقاضای نیروی کار و باتوجه به ماهیت رشد اقتصادی کشور که از توان اشتغال‌زایی بالایی برخوردار نیست، به‌طور متوسط، خالص اشتغال ایجادشده کشور در ازای یک‌درصد رشد اقتصادی در دوره ۱۳۹۰-۱۳۸۴ (بدون در نظر گرفتن سال ۱۳۸۷) برابر با ۲۳،۷۹ هزار نفر بوده است. پیش‌بینی وضعیت آینده بازار کار در دوره ۱۴۰۰-۱۳۹۵ با فرض نرخ مشارکت ۳۷،۳ درصدی در دوره ۱۴۰۰-۱۳۹۵ نشان می‌دهد که در بهترین سناریو (داشتن نرخ رشد پنج‌درصدی سالانه از ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰)، در سال ۱۴۰۰، ۴،۱۷ میلیون نفر جمعیت بیکار وجود خواهد داشت و نرخ بی‌کاری نیز به ۱۵،۹ درصد خواهد رسید. در بدترین سناریو (داشتن نرخ رشد یک‌درصدی سالانه از ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰) نیز جمعیت بیکار در سال ۱۴۰۰ برابر ۴،۷۸ میلیون نفر و نرخ بیکاری برابر ۱۸،۲ درصد خواهد بود. همچنین در سناریو میانی، با فرض متوسط رشد اقتصادی سالانه سه‌درصد برای دوره مذکور و نرخ مشارکت ۳۷،۳ درصدی، در سال ۱۴۰۰ نرخ بیکاری برابر با ۱۷ درصد خواهد بود.

در اینجا مسئله‌ای که از منظر صندوق‌های بازنشتگی بسیار حائز اهمیت است، توجه به این موضوع است که استخدام‌های رسمی به‌شدت کاهش یافته و حق بیمه‌های دریافتی از کارکنان پیمانی به صندوق تأمین اجتماعی واریز می‌شود، نه صندوق بازنشتگی. بنابراین علاوه بر توانایی پایین رشد اقتصادی کشور در ایجاد اشتغال، عدم استخدام رسمی کارکنان نیز باعث کاهش منابع ورودی صندوق بازنشتگی شده است.

تغییر ترکیب جمعیتی

بسیاری از کشورهای جهان در حال مواجه شدن با پدیده سالمندی به‌عنوان یک بحران هستند، در حالی که مقدمات رویارویی با چنین مشکلی را فراهم نکرده‌اند. سالمندی جمعیت بر اثر افزایش طول عمر (امید به زندگی) و کاهش نرخ باروری در سال‌های اخیر رو به افزایش بوده است. این هزینه موجب افزایش هزینه‌های عمومی و ایجاد فشار بر صندوق بازنشتگی شده است. با توجه به نیازهای جمعیت روبه‌رشد سالمندان در زمینه بیمه‌های بازنشتگی، تغییر ساختار جمعیتی یک کشور از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر سیاست‌گذاری

صندوق‌های بازنشتگی در مقابل نوسانات اقتصاد کلان و تغییر ترکیب جمعیتی بسیار حساس است. تحولات اقتصاد کلان از مسیر تحت‌تأثیر قراردادین اشتغال و همچنین تورم از مسیر تحت‌تأثیر قراردادین ارزش دارایی‌ها، صندوق‌های بازنشتگی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند.